

کارشناس مسائل قفقاز: منازعه قرهباغ نه امکان صلح دارد و نه تداوم جنگ

یک کارشناس مسائل قفقاز با اشاره به منازعه قرهباغ گفت: با توجه به توان نظامی دو کشور و موضع‌گیری‌های بین‌المللی و منطقه‌ای، مسئله قرهباغ از طریق نظامی قابل حل نیست اما دو کشور از طریق سیاسی هم به توافق نمی‌رسند یعنی نه امکان صلح وجود دارد و نه تداوم جنگ.

به گزارش آران نیوز به نقل از ایرنا؛ «محمود شوری» درباره ریشه درگیری‌های جمهوری آذربایجان و ارمنستان گفت: قرهباغ در دوران شوروی سابق به دلیل بافت جمعیتی آن که اکثریتش را ارمنی‌ها تشکیل می‌دهند، یک ایالت خودمختار در آذربایجان بود. تا پیش از آن هم آذربایجان و هم ارمنستان نسبت به آن نظراتی داشتند اما نوع نگاه شوروی موجب عدم جدی شدن این اختلاف می‌شد.

وی با بیان اینکه با فروپاشی شوروی و استقلال کشورهای اقماری، مجدداً این اختلاف از سوی آذربایجان و ارمنستان مطرح شد، اظهار داشت: با استقلال ارمنستان و آذربایجان از روسیه در سال ۱۹۹۱، اختلاف میان باکو و ایروان که قبلاً یک اختلاف داخلی بود، به اختلاف دو کشور تبدیل شد و با اعلام خودمختاری و استقلال قرهباغ و به رسمیت شناختن این موضوع از سوی ارمنستان، درگیری‌ها میان دو کشور بعد تازه‌ای پیدا کرد.

اقدام ارمنستان تلاش تهران برای توافق میان باکو و ایروان را ناکام گذاشت

این کارشناس ارشد مسائل قفقاز ادامه داد: با تهاجم ارتش ارمنستان به آذربایجان و اشغال قرهباغ، ایروان اعلام کرد که این منطقه به ارمنستان ملحق شده است. آنها هفت منطقه دیگر در خاک آذربایجان را اشغال و آن را به منطقه حفاظتی از قرهباغ تبدیل کردند که این مسئله موجب شد تا موضوع قرهباغ به مسئله‌ای لاینحل تبدیل شود.

شوری با اشاره به تلاش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی برای حل مسئله قرهباغ تصریح کرد: ایران در مقطعی به عنوان نخستین کشور برای میانجیگری وارد مسئله شد اما به دلیل اینکه در آن مقطع برآورد دقیقی از نیروهای موثر در این بحران وجود نداشت، آن تلاش‌ها به نتیجه نرسید و با وجود آنکه رهبران دو کشور در ایران و در حال رسیدن به توافق بودند، با تهاجم ارتش ارمنستان به آذربایجان و اشغال شهر شوشا، آن تلاش‌ها به نتیجه نرسید.

تلاش‌ها برای میانجیگری تاکنون هیچ دستاوردی نداشته است

وی با اشاره به دیگر رایزنی‌ها برای حل بحران اظهار داشت: از آن به بعد، تلاش‌ها برای میانجیگری در قالب گروه مینسک متشکل از سازمان امنیت و همکاری اروپا، آمریکا و اتحادیه اروپا ادامه یافته اما از سال ۱۹۹۴ و پس از شروع آتش بس براساس توافق انجام شده در بیشکک، تلاش‌ها برای میانجیگری تاکنون دستاوردی نداشته است.

این استاد دانشگاه با بیان اینکه هرازگاهی درگیری‌هایی میان دو کشور رخ می‌دهد، ابراز داشت: درگیری‌ها همیشه میان ارمنستان و آذربایجان وجود داشته و احتمالاً در آینده نیز تکرار شود. درگیری اخیر هم بعد از آن بود که ارتش‌های دو کشور علیه یکدیگر تهدیداتی را مطرح می‌کردند و هر طرف می‌کوشید شرایط منطقه‌ای را به سود خود رقم بزند، رخ داد.

شوری درباره مواضع منطقه‌ای و بین‌المللی بیان کرد: جامعه جهانی هیچ‌گاه اشغال قرهباغ و مناطق اطراف آن توسط ارمنستان را به رسمیت نشناخته و تاکنون قطعنامه‌هایی هم در این باره صادر شده اما هیچ‌کدام اجرایی نشده است. طی سال‌های اخیر هم کشورهای منطقه مواضع متفاوتی نسبت به این مسئله داشته‌اند.

وی با اشاره به مناسبات ایروان و مسکو یادآور شد: ارمنستان و روسیه ارتباطات گسترده و نزدیکی با یکدیگر دارند. ارمنستان عضو پیمان امنیت دسته جمعی است که روسیه بنیانگذار آن است. دو کشور عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا بوده و مراودات گسترده‌ای با یکدیگر داشتند و از سویی، روس‌ها مهمترین تامین‌کننده تسلیحات ارمنستان هستند.

روسیه خود را میانجی بی طرف می‌داند

این کارشناس ارشد مسائل قفقاز با بیان اینکه مراودات و مناسبات میان ایروان و مسکو موجب شده تا این برداشت ایجاد شود که روسیه مهمترین متحد منطقه‌ای ارمنستان است، عنوان کرد: موضع روس‌ها در درگیری میان آذربایجان و ارمنستان این است که ما میانجی بی طرف هستیم. با اینکه نوع ارتباطات و پیوندهای ایروان و مسکو قابل کتمان نیست، اما تلاش روسیه

آن است که در این منازعه به سود هیچ کدام ورود نداشته باشد.

به گفته شوری، از سوی دیگر ترکیه مهمترین متحد منطقه ای آذربایجان است که به دلیل پیوندهای قومیتی و زبانی و همچنین دشمنی دیرینه ترک ها و ارمنی ها است، گفت: ترک ها در سه دهه گذشته به صورت رسمی حمایت خود را از آذربایجان اعلام کرده اند ولی این حمایت تاکنون چندان جنبه عملی نداشته و فقط اعلامی بوده است.

ورود ترکیه با برخورد روسیه و مخالفت جدی اروپا روبه رو می شود

وی با اشاره به مواضع اخیر ترکیه اظهار داشت: در درگیری اخیر میان آذربایجان و ارمنستان، ترکیه با لحن شدیدتر و تندتری نسبت به گذشته ورود کرده و برخی هم از اعزام ارتش آزاد سوریه و شبه گروه های نظامی متحد ترکیه از سوی آنکارا به آذربایجان خبر داده اند و شاید آذربایجان در درگیری با ارمنستان، تا حدود زیادی به حمایت های ترکیه دلگرم است. با این حال، هرگونه ورود عملی ترکیه می تواند با برخورد روسیه و مخالفت جدی اروپا روبه رو شود.

این تحلیلگر مسائل سیاست خارجی مواضع ایران در درگیری های میان ارمنستان و آذربایجان را مشخص و آشکار برشمرد و تصریح کرد: هرچند برخی از گروه ها موضعی را در حمایت از آذربایجان اعلام می کنند اما دولت جمهوری اسلامی تلاش کرده با هر دو کشور براساس سیاست همسایگی و حسن هم جواری، روابط متوازن و نزدیکی داشته باشد. در این چارچوب، ایران بر ضرورت توقف فوری مخصصات، آتش بس فوری و انجام مذاکره تاکید می کند.

امنیت و منفعت اروپا جلوگیری از تشدید اختلافات است

شوری درباره مواضع اروپا درخصوص این منازعه هم گفت: اتحادیه اروپا مخالف هر گونه درگیری در این منطقه است چراکه این منطقه در نزدیکی با اروپا است و بروز هر گونه خشونت و درگیری می تواند امنیت آنها را تحت الشعاع قرار دهد، هرچند لابی های دو کشور در کشورهای اروپایی فعال هستند و می تواند گاهی بر موضع گیری ها تاثیرگذار باشند.

وی افزود: امنیت و منفعت اروپا در آن است که از تشدید اختلافات جلوگیری کند و نقشی در افزایش اختلافات میان طرفین ایفا نکند.

منازعه کنونی فروکش می کند اما مجددا اوج می گیرد

این کارشناس ارشد مسائل قفقاز درباره مواضع آمریکا هم ابراز داشت: لابی ارامنه در آمریکا بسیار قوی است. آمریکا از همان ابتدای درگیری ها تحریم های تسلیحاتی علیه آذربایجان اعمال کرد اما این مسئله، موضوعی نیست که آمریکا بخواهد به آن ورود داشته باشد.

شوری درباره راهکارهای حل اختلاف میان باکو و ایروان بیان کرد: طرح های زیادی تاکنون ارائه شده ولی هیچ کدام حاوی راه حل هایی که موجب جلب رضایت دو طرف نشود، نیست. تصور من آن است که درگیری کنونی بعد از مدتی متوقف می شود اما مجددا منازعه اوج گرفته و طرفین با یکدیگر درگیر شوند.

نه امکان صلح وجود دارد و نه تداوم جنگ

وی با بیان اینکه هر دو کشور به این نوع درگیری ها نیازمند هستند، یادآور شد: هم ارمنستان و هم آذربایجان برای تحریک افکار عمومی، برجسته کردن موضوع در برابر مشکلات داخلی و انسجام بخشی به هویت ملی شان نیاز دارند تا گاهی مواقع این درگیری ها بروز یابد. از سویی، آذربایجان به این نیاز دارد تا در برخی از مواقع، آمادگی خود را برای جنگ اعلام کند تا متهم به فراموشی و بی تفاوتی نسبت به سرزمین های اشغالی اش نشود.

به گفته این استاد دانشگاه، با توجه به توان نظامی دو کشور و موضع گیری های بین المللی و منطقه ای، مسئله قره باغ از طریق نظامی قابل حل نیست اما دو کشور از طریق سیاسی هم به توافق نمی رسند یعنی نه امکان صلح وجود دارد و نه تداوم جنگ.